

Design och Ansvar att designa e-förvaltning

Christina Mörtberg, Institutionen för informatik, Umeå universitet/Oslo universitet

15 October, 2009

1

Design

"Design is the ability to imagine *that-which-does-not-yet-exist*, to make it appear in concrete form as a new, purposeful addition to the real world. *Design is the first tradition* among the many traditions of inquiry and action developed over time, including art, religion, science and technology. We design our cosmologies, our homes, our business and our lives, as well as our material artifacts. As such, design touches nearly every aspect of our experienced world."

(Nelson & Stolterman 2003, p. 10)

Forsknämteverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

2

Ansvar

2) i allm.: skyldighet att stå till svars, särsk. om den skyldighet att aflägga räkenskap l. stå till svars för sitt görande o. låtande inför Gud l. samvetet l. den allmänna meningen hvil-ken tänkes åligga människan betraktad ss. en fritt handlande o. för sina gärningar tillräkne-lig varelse.
[HOORN Vålöfv. jord.](#) 1: 46 (1697).

<http://g3.spraakdata.gu.se/saab/>

ansvar, moralfilosofiskt, juridiskt och statsvetenskapligt begrepp. Inom moralfilosofin är begreppet relaterat till problemen kring determinism och viljans frihet och har varit föremål för diskussion från Aristoteles till våra dagar. Inom juridik avses skyldighet att stå till svars för bl.a. sina handlingar.

<http://www.ne.se/ansvar#>

Forsknämteverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

3

Ansvar (2)

Att vara **moraliskt ansvarig** för någonting innebär att man med rätta kan sägas vara **moraliskt** klandervärd eller berömvärd för detta. Tillägget "moraliskt" särskiljer moraliskt ansvar från den bredare termen "**ansvar**"; den senare täcker exempelvis även in sådant som **kausala** faktorer. Detta framgår av yttranden som "Mesopotamiens bördiga jordbruksmark var ansvarig för regionens tidiga tillväxt". Moraliskt ansvar tillskrivs vanligtvis endast människor. Ett träd eller en fisk kan således inte sägas vara moraliskt ansvarig.

http://sv.wikipedia.org/wiki/Moraliskt_ansvar

Forsknämteverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

4

ACM Code of Ethics and Professional Conduct 1992

GENERAL MORAL IMPERATIVES

As an ACM member I will ...

1.1 Contribute to society and human well-being.

1.2 Avoid harm to others.

1.3 Be honest and trustworthy.

1.4 Be fair and take action not to discriminate.

1.5 Honor property rights including copyrights and patent.

1.6 Give proper credit for intellectual property.

1.7 Respect the privacy of others.

1.8 Honor confidentiality.

<http://www.acm.org/about/code-of-ethics/#sect1>

Forsknämteverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

5

Etiska regler för datafolk

Vi följer de lagar och förordningar som berör vårt arbetsområde och är skyldiga att informera andra när så behövs.

Vi kräver alltid att ändamål och sammanhang för utvecklingsarbetet är klarlagda.

Vi verkar för att tid och resursplaner ger möjlighet till en god arbetsinsats.

Vi utvecklar system i nära samverkan med beställaren/användaren och använder tekniken på ett sätt som tillvaratar deras intressen.

Vi visar respekt för användarnas yrkeskunskaper och bidrar till att dessa utvecklas.

Vi utvecklar system som bidrar till en god arbetsmiljö.

Vi avstår från arbete som syftar till kontroll som kan vara till skada för den enskilde.

Vi tar endast del av sådana datauppgifter som krävs för arbetets utförande.

Vi känner i vår yrkesroll ansvar för att datatekniken inte missbrukas på ett sätt som skadar människa, miljö eller samhälle.

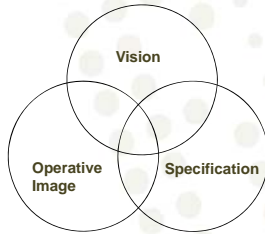
<http://www.dataforum.org/currentSite/public/files/6/etikbok.pdf>

Forsknämteverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

6

Design process

Löwgren & Stolterman (2004)

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

7

Participatory design

“designers strive to serve the common good and avoid harming people’s possibilities to develop a life of their own”.

Kanstrup and Christinasen (2006, p. 328)

Fronesis – PD skandinaviska traditionen

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

8

Hållbarhet

“tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”

Vår gemensamma framtid
Hägerhäll 1988, s. 22

ekologisk, ekonomisk och social

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

9

Universell design

“[...] the design of products and environments to be usable to the greatest extent possible by people of all ages and abilities” (Story, Mueller & Mace, 1998).

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

10

Design from nowhere

- IT systems are constructed from nowhere to everyone or the designers are seeing everyone but not seeing themselves
- The developers are not aware of their own positions, activities, visions, dreams.
- The God’s view from nowhere

Lucy Suchman (2002)

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

11

Design from somewhere

- Knowledge is partial, located and situated
- Extended set of working relations
- Dependent on a range of actors
- Connections are partial

Lucy Suchman (2002)

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksträff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

12

Accountable practices

“Participating in design, as an accountable modest *witness*, depends on modesty as well as on nurturing and acknowledging these multiple relationships with others, including bridging multiple partial knowledges.”

(van der Velden, Mörtberg & Elovaara 2009, p. 7
http://www.informatik.uni-bremen.de/soteg/gict2009/proceedings/GICT2009_vanderVelden.pdf)

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksräff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

13

Referenser

ACM Code of Ethics and Professional Conduct 1992
<http://www.acm.org/about/code-of-ethics>

Löwgren, Jonas & Stolterman, Erik (2005). *Thoughtful interaction design: a design perspective on information technology*. Cambridge, Mass.: MIT Press

Mörtberg, Christina, Stuedahl, Dagny & Alander, Sara (forthcoming 2010) "Why do the orders go wrong all the time?" Exploring sustainability in an e-commerce application in Swedish public school kitchens. Special Issue Information, Communication & Society, January 2010, Issue 13, (Accepted February 2009).

Mörtberg, Christina, Stuedahl, Dagny & Elovaara, Pirjo (Forthcoming) Designing for Sustainable Ways of Living with Technologies. I Wagner, I., Bratteteig, T. & Stuedahl, D (Eds) *Exploring Digital Design Multi-disciplinary Design Practices*. Springer.

Nelson, Harold G. & Stolterman, Erik (2003). *The design way: intentional change in an unpredictable world: foundations and fundamentals of design competence*. Englewood Cliffs, N.J.: Educational technology publ.

Story, M.F., Mueller, J.L. & Mace, R.L. (1998). *The Universal Design File: Designing for People of All Ages and Abilities*. The Center for Universal Design: NC State University.

Suchman, Lucy (2002) Located Accountabilities in Technology Production. *Scandinavian Journal of Information Systems* 14, 2, 91-105.

van der Velden, Maja, Mörtberg, Christina & Elovaara, Pirjo (2008) Tensions in Design. A paper presented at 5th European Symposium on Gender & ICT Digital Cultures: Participation - Empowerment - Diversity, March 5-7, University of Bremen, Germany (peer review of an extended abstract)
http://www.informatik.uni-bremen.de/soteg/gict2009/proceedings/GICT2009_vanderVelden.pdf

Forsknätverk inom eGovernment. Nätverksräff i Sundsvall torsdagen den 13 oktober 2009

14

Tack!

15

